

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การอนุรักษ์พรรณพฤกษชาติและของป่าของชุมชนบริเวณ
พื้นที่โดยรอบสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายวันชัย คำเขตร์

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ กฐิน ศรีมงคล

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ คุณหญิง ล่ำปาง

กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คำยอง

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการอนุรักษ์พรรณพฤกษชาติและของป่าของชุมชนบริเวณพื้นที่
โดยรอบสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ใช้กลุ่มตัวอย่าง
จากคนในชุมชนที่อาศัยบริเวณโดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน
218 ครัวเรือน จากจำนวนทั้งสิ้น 873 ครัวเรือน ใน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแม่เมะ
บ้านแม่สาใหม่ บ้านโป่งแยงใน และบ้านโป่งแยงนอก โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล
นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และค่าไคสแควร์ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการอนุรักษ์พรรณพฤกษชาติและ
ของป่า รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 37.66 ปี เป็นชาวไทย
พื้นราบมากกว่าชาวไทยภูเขา มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และสามารถอ่านหนังสือ
ได้ในระดับพอใช้ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.96 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศชาย
โดยเฉลี่ย 2.02 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศหญิงโดยเฉลี่ย 1.93 คน มีจำนวนที่ดิน
ถือครองโดยเฉลี่ย 3.83 ไร่ ใช้สำหรับทำสวน โดยปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ มีพื้นที่ทำสวนโดยเฉลี่ย

2.71 ไร่ พื้นที่ทำนาโดยเฉลี่ย 9.75 ไร่ เลี้ยงไก่มากที่สุด โดยเฉลี่ย 58.69 ตัว ส่วนใหญ่มีรายได้จากการรับจ้าง และมีรายได้โดยเฉลี่ย 46,570.50 บาทต่อปี

ชาวบ้านมีประสบการณ์ในการเก็บหาของป่า โดยเฉลี่ย 8.94 ปี ชนิดของพรรณพืชและของป่าที่นำมาใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ หน่อไม้และเห็ด เพื่อนำมาประกอบอาหารและขายเพื่อเพิ่มรายได้ โดยจะเก็บในช่วงฤดูฝน

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ทางด้านการอนุรักษ์พรรณพืชและของป่าจากแหล่งต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย มีเพียงแหล่งข้อมูลข่าวสารจากวิทยุกระจายเสียงหรือสื่อโทรทัศน์เท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง

ชาวบ้านส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พรรณพืชและของป่า ระดับปานกลาง โดยวิธีการเก็บพรรณพืชและของป่า ปฏิบัติในระดับมาก การป้องกันรักษาพรรณพืชและของป่าและการป้องกันไฟป่า ปฏิบัติในระดับปานกลาง การปลูกพรรณพืชและของป่าและการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์พรรณพืชและของป่า ปฏิบัติในระดับน้อย

ในการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์พรรณพฤษชาติและของป่า

ปัญหาการอนุรักษ์พรรณพืชและของป่า ชาวบ้านให้ความสำคัญกับปัญหาการแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย และปัญหาไฟป่าฤดูแล้งทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ ส่วนความต้องการที่ชาวบ้านให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ต้องการให้มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ชาวบ้านอย่างเพียงพอ เพื่อลดการบุกรุกทำลายพรรณพืชและของป่า และต้องการให้มีการปลูกพรรณพืชทดแทนพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้มากขึ้น

ชาวบ้านมีความต้องการให้ทางสวนพฤกษศาสตร์ ฯ เป็นศูนย์กลางในการจัดอบรมให้ความรู้กับเยาวชนและชาวบ้านในเรื่องการอนุรักษ์พรรณพฤษชาติและของป่าเป็นประจำและต่อเนื่อง ต้องการให้มีการจัดศึกษาดูงานในโครงการอนุรักษ์พรรณพฤษชาติและของป่าในพื้นที่อื่น ๆ และต้องการให้มีการแจกต้น ไม้และพรรณพืชต่าง ๆ เพื่อนำไปปลูกทดแทนในป่าเสื่อมโทรม

Independent Study Title Conservation of Flora and Non – timber Products by
Communities Surrounding the Queen Sirikit Botanic Garden,
Mae Rim District, Chiang Mai Province

Author Mr. Wanchai Kumkhet

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Katin Srimongkol Chairperson

Assoc. Prof. Dusdee Nalampang Member

Assoc. Prof. Dr. Soontorn Khamyong Member

Abstract

A study on conservation of flora and non-timber products by the communities surrounding the Queen Sirikit Botanic Garden, Mae Rim, Chiang Mai, was conducted by randomed 218 sampling households from the total of 873 households of four villages, Maemae, Maesa Mai, Pongyaeng Nai, and Pongyaeng Nok to be the representations of the population of the communities. Data are collected by questionnaires and statistically analyzed in terms of the percentages, arithmetic means, standard deviations, and Chi – square test to evaluate the relationship between people, flora and conservation, including the problems and recommendations.

From the results, sampling population are mainly male, 37.66 years average, their education are Grade 4. The populations are local Thai and some are Thai Hill tribe. The sampling family consisted of 3.96 persons, 2.02 male and 1.93 female, having 3.83 rai of land on average. The farms in these communities are vegetable plantation, 2.71 rai/family,

paddy field, 9.75 rai/family, and poultry 58.69 fowls/family. The main incomes are obtained from the employment which each gained 46,750 Baht per annum by average.

On the other hand, average 8.94 people/year, earn the resources from the forest, mainly, bamboo shoots and mushroom of which are collected for food and for sale in the rainy season.

The media which people get from radio and television is not enough for the forest conservation information.

The conservation behavior of the local people are moderate. There is less awareness for the plants and forest products collection. Plants and resources protection and forest fire protection are in moderate awareness while the reclaim of the forest is even less. The conservation extension and dissemination of conservation knowledge are in low profile.

For hypothesis test, the conservation of flora and non-timber products is significantly related to sex.

Concerning the conservation problem, the people realized the disaster caused by deforestation for farming, and forest fire from nature or by human in the dry season. The most request from the people are the provided land and reclaimed land from the deforested area. If they have enough land it would help decrease the forest destruction and the destroyed of the plant resources.

The recommendation requested the Queen Sirikit Botanic Garden to be the conservation center for distributing information and arranging the training programs for them and continuously. The conservation excursion also requested together with seedlings and seeds of plants for the reforestation.